

Welzijn moeder meest bepalend voor welzijn kind

Psychosociale en Sociaaleconomische Veerkracht in Familiesystemen

De onderstaande bevindingen komen voort uit een werkpakket binnen het ZonMw-project *Veerkracht in gezinnen met multiproblematiek, de complexiteit omarmen*.

Doel:

Het onderzoeken van de complexe relaties tussen het gebruik van regelingen en voorzieningen in de psychosociale en sociaaleconomische domeinen door verschillende typen familiesystemen.

Methode:

Er is gebruik gemaakt van de Stapelingsmonitor 2017-2019, die microdatabestanden bevat van registratiegegevens met betrekking tot het gebruik van regelingen en voorzieningen in de psychosociale en sociaaleconomische domeinen. De Stapelingsmonitor is samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Eerst hebben we binnen deze data de meest voorkomende familiesystemen geselecteerd:

- Gehuwd gezin met kinderen in één huishouden.
- Ongehuwd gezin met kinderen, met moeder en vader in één huishouden.
- Samengesteld gehuwd gezin waarbij de moeder de enige ouder in het huishouden is.
- Samengesteld ongehuwd gezin waarbij de moeder de enige ouder in het huishouden is.
- Eenoudergezin waarbij de moeder of vader de enige ouder in het huishouden is.

Voorbeelden van familiesystemen zijn weergegeven in Figuur 1.

Vervolgens is bepaald welke variabelen indicatoren zijn voor het gebruik van regelingen en voorzieningen en welk familielid dit betreft binnen of buiten het huishouden. De selectie van deze 'probleemindicatoren' is gebaseerd op het eerder ontwikkelde model over multiproblematiek met behulp van

de MARVEL-methode. MARVEL (Method to Analyse Relations between Variables using Enriched Loops) maakt gebruik van principes uit de systeemdynamica om de interacties en feedbackloops tussen -in dit geval- probleemindicatoren en domeinen te identificeren en grafisch weer te geven.

Psychosociale problemen bij het kind werden gedefinieerd als: registratie voor lichte of zware jeugdhulp, contact met justitie, jeugdbescherming en/of het ontvangen van een persoonsgebonden budget (PGB).

Psychosociale problemen bij de vader of moeder werden gedefinieerd als: registratie voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ), maatschappelijke ondersteuning (WMO), contact met justitie en/of verslaving aan medicijnen.

Sociaaleconomische problemen bij de vader of moeder werden gedefinieerd als: registratie voor een werkloosheidsuitkering (WW), bijstandsuitkering, Wet sociale werkvoorziening (WSW), arbeidsongeschiktheid (AO), schulden en/of Ziektewet.

Een rood dakje in figuur 1 duidt op een huishouden met multiproblematiek, waarbij zowel psychosociale problemen bij het kind en de ouder(s) als sociaaleconomische problemen aanwezig zijn. De persoon met problemen is weergegeven in rood. De persoon die niet de vader of moeder is in het huishouden (bij een samengesteld gezin) is weergegeven in geel.

Figuur 1: Voorbeelden van familiesystemen in relatie tot problematiek

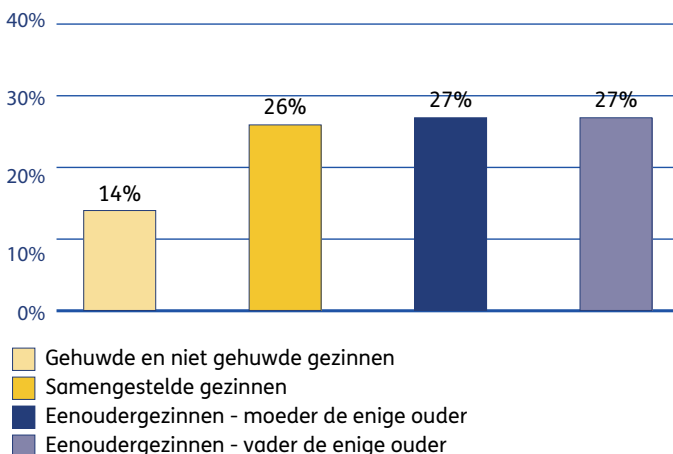
Resultaten:

- *Psychosociale problemen bij kinderen* komen het meest voor in samengestelde gezinnen en eenoudergezinnen, en het minst in gehuwde of niet gehuwde gezinnen (Figuur 2).
- *Psychosociale problemen bij de moeder* komen het meest voor in eenoudergezinnen (Figuur 3).
- *Sociaaleconomische problemen van de moeder en vader* komen het meest voor in eenoudergezinnen waar de moeder de enige ouder in huis is (Figuur 4).

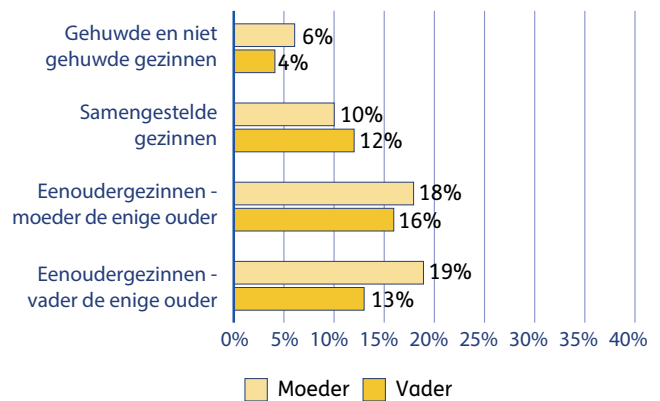
Op basis van multi-pele logistische regressieanalyse en mediatie analyse bleek ook het volgende.

- *Psychosociale problemen bij de moeder* vormen de meest bepalende factor voor psychosociale problemen bij het kind, ongeacht de gezinssamenstelling.
- *Sociaaleconomische problemen bij de moeder* hebben een groter effect op de psychosociale problemen van het kind dan die van de vader in samengestelde en eenoudergezinnen.
- *In gehuwde gezinnen* beïnvloeden de sociaaleconomische problemen van de moeder direct de problemen van het kind en indirect via haar eigen psychosociale problemen die zijn ontstaan door haar sociaaleconomische problemen. Dit geldt ook voor de vader.
- *In eenoudergezinnen* beïnvloeden de psychosociale problemen van de moeder direct de problemen van het kind en indirect via haar eigen sociaaleconomische problemen die zijn ontstaan door haar psychosociale problemen. Dit geldt ook voor de vader.
- Er is een grotere kans dat de psychosociale problemen die meerdere jaren geleden aanwezig waren bij kinderen die met beide ouders woonden, nog steeds aanwezig zijn nadat de ouders uit elkaar zijn. Naarmate kinderen langer in een eenoudergezin wonen, nemen de psychosociale problemen af.

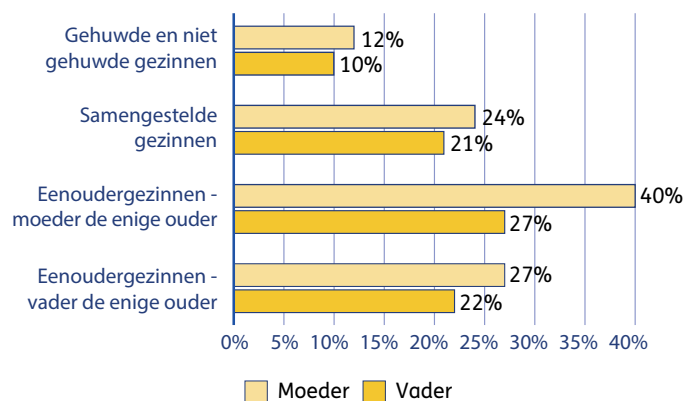
Figuur 2: Psychosociale problemen bij het kind

Figuur 3: Psychosociale problemen

Figuur 4: Sociaaleconomische problemen

Conclusie:

Het *familiesysteem* speelt een belangrijke rol in de psychosociale en sociaaleconomische situatie van zowel ouders als kinderen. Psychosociale problemen komen vaker voor in *samengestelde* en *eenoudergezinnen*. De psychosociale en sociaaleconomische gezondheid van de moeder hebben de grootste invloed op de psychosociale gezondheid van het kind. Ondersteuning voor moeders, vooral in eenoudergezinnen, is cruciaal om het risico op psychosociale problemen bij kinderen te voorkomen of te verminderen.

Referentie MARVEL-methode: Veldhuis, G. A., Deuten, S., Vink, R., Wildeman, I., Lanting, C., & Bannenberg, L. W. P. (2020). Developing systemic public policy theory for multi-problem households. In *Proceedings of the 38th ICSDS*. Bergen, Norway.

Wil je deze informatie gebruiken, vermeld dan deze bron: Dommelen, P. van & Vink, R.M. (2025) *Welzijn moeder meest bepalend voor welzijn kind*. Leiden: TNO Child Health

Contact Remy Vink

remy.vink@tno.nl
+ 31 (0) 6 211 344 83